

3. http://librarychl.kr.ua/pro_bib/im_geroi.php<https://www.youtube.com/watch?v=yi8FbIxHl2A>
4. <https://www.youtube.com/watch?v=yi8FbIxHl2A>

Полякова Т. Ю., здобувач вищої освіти,
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
Україна.

Науковий керівник – Зарішняк І. М., канд. пед. наук, доц.,
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
Україна

СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ КУРАТОРСТВА: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

В умовах модернізації системи вищої освіти актуальним є питання про необхідність посилення системи виховання у закладах вищої освіти і відродження інституту кураторства як одного з основних факторів «розвитку компонентного складу універсальних і професійних компетенцій у студентів: професійних компетенцій (орієнтація на роботодавця); універсальних компетенцій (комунікації, індивідуальна і командна робота, професійна етика, соціальна відповідальність, навчання протягом усього життя)». На думку російської дослідниці Г. В. Буянової, науковий інтерес зумовлений тим, що сьогодні як ніколи переноситься акцент з навчання на виховання російської молоді «для спасення Росії»[1, с. 171].

Поняття куратор походить від латинського «*curator*» і визначається в словниках як «*підкуюсь*». Куратор – той, хто спостерігає за ходом якоїсь визначеної роботи, чи іншим процесом. На теренах пострадянських країн це поняття спочатку застосовувалося для позначення спостерігача за університетом чи навчальним округом. Наприклад, одним із перших кураторів Московського університету був відомий діяч, наставник графа К. Розумовського, М. Ковалінський [2]. Дослідник Б. В. Стешенко у своїй роботі розкрив витoki виникнення та становлення понять «куратор» і «куратор академічної групи». Він з'ясував, що поняття «куратор», яке означало «спостерігач за учнями», вийшло з таких понять, як наставник і вихователь. Спочатку ними були старійшини та жреці, а під кінець первіснообщинного ладу з'являється особливий вид діяльності – учитель, вихователь. У середньовічних вищих школах викладачів називали «консулами філософії», «главами риторів».

З розповсюдженням університетів у середньовічних європейських країнах почало оформлюватися таке поняття, як університетське наставництво студентів – тьюторство, що сягає своїх витоків у XII ст. Офіційно вперше така діяльність була започаткована в XIV в англійських класичних університетах – спочатку в Оксфорді, а дещо пізніше – в Кембриджі. Тьюторами в університетах призначалися найбільш кваліфіковані викладачі, які після основних занять займалися виховною роботою з групою прикріплених студентів у кількості 5–15 осіб. Наставник допомагав студенту обирати шлях оволодіння знаннями, необхідними для отримання ступеня. У цей час фактично було закладено підґрунтя сучасної кураторської роботи. Починаючи з XVII ст., наставник став визначати та надавати рекомендації студенту щодо того, які заняття йому краще відвідувати, як скласти план своєї навчальної роботи, а також слідкувати за успішністю та готовністю до екзаменів тощо [2].

Вища освіта на теренах Русі, зокрема в Києві, починається з відкриття в 1615 р. по типу єзуїтських колегій Києво-Могилянського колегіуму, який потім став академією. Для викладання різних наук до академії запрошувалися православні вчителі львівської школи. В академії на допомогу вчителю в класах з кращих учнів обиралися так названі аудитори. До їх завдань входила перевірка домашніх завдань, контроль за навчальною роботою студентів і фіксування успіхів кожного в документі, який називався ератою [1]. В англійських школах помічників учителя називали моніторами (від лат. Monitor – наглядач), які виконували настанови вчителя та відповідали за порядок і успішність учнів [3].

Поняття «куратор» входить в університетське студентське середовище із затвердженням у Росії в 1868 р. статусу різноманітних вищих навчальних закладів. Одним із перших офіційних документів російської вищої школи, який присвячувався організації виховної роботи куратора, була Інструкція Томського технологічного інституту, затверджена в 1903 р. імператором Миколою II. До обов'язків куратора входило клопотати перед академічними органами про задоволення важливих потреб студентів; організація наукових і літературних гуртків, гуртків для занять мистецтвами, фізичними вправами; організація студентських бібліотек і читалень, їдалень, чайних, кас; допомога в пошуках дешевого та здорового житла (квартир) тощо [1].

Після подій 1917 р. та приходу до влади більшовиків функції куратора було передано спочатку комсомольським, а потім і профсоюзним органам. Відродження інституту кураторства у радянських вишах припадає на 1935 р., але робота у ВНЗ проводилася певним чином формально, оскільки студенти були досить самостійними.

Новий інтерес до інституту кураторства виник на початку 60-х рр. ХХ ст. Це було зумовлено нагальною потребою віднайти нові внутрішні резерви оптимізації виховного процесу зі студентами. Як справедливо зазначає Н. Красносільська [4], протягом майже трьох десятиліть інститут кураторства, безсумнівно, сприяв успішній реалізації соціальної програми у професійній підготовці та вихованні студентської молоді. Також вона зазначає, що сьогодні кураторство в системі вищої освіти продовжує функціонувати за тією ж моделлю. Відповідно до цієї моделі куратором академічної групи або кількох студентських груп (об'єднаних однією спеціальністю) призначається викладач, який читає для студентів лекції або проводить практичні заняття, а отже, має можливість регулярно та безпосередньо спілкуватися з ними. Але цей викладач все ще фактично не має спеціальної підготовки і працює відповідно до своїх власних уявлень про методи виховної роботи, часто сформовані під впливом власного життєвого досвіду.

За даними науковців, із середини 90-х рр. ХХ ст. почало відбуватися нове активне усвідомлення важливості виховної роботи одночасно всіма учасниками навчально-виховного процесу у ВНЗ і пошук оптимальних форм її відродження та функціонування. І це здійснюється в умовах абсолютно недостатньої розробленості нормативно-правової бази діяльності куратора академічної групи, практично повної відсутності її теоретичного обґрунтування. Однак, як зазначає Н. Красносільська [4], кураторство відроджується відповідно до сформульованих державою тез: куратор – друг і наставник, помічник у вирішенні різних питань і проблем, єдина ланка між студентами й адміністрацією вищого навчального закладу тощо.

Сьогодні куратор академічної групи – це досвідчений викладач, який прикріплений до навчальної групи з метою спостереження та контролю за ходом навчальної та позанавчальної діяльності студентів, надання їм у разі потреби інформаційно-організаційної та психолого-педагогічної допомоги у вирішенні різноманітних проблем. Умовами призначення на посаду куратора є не менше двох років стажу викладацької роботи у вищому закладі освіти й обов'язкове викладання одного з лекційних курсів чи проведення семінарсько-практичних занять в академічній групі (для можливості регулярного безпосереднього спілкування зі студентами). Головною метою діяльності куратора є підтримка та підсилення мотивації студентів на отримання професійної освіти та сприяння активній їх участі в освітньому процесі. Однак дослідниця виділяє проблеми сучасного кураторства: це формальне виконання обов'язків кураторами; втрата традицій і спадкоємності у підготовці кураторів академічних груп [4].

У висновку хотілося б зазначити, що кураторська діяльність на різних етапах свого становлення зазнавала істотних змін, залежно від характеру соціальних завдань вищої школи. Поняття «куратор» з'явилося одночасно з появою вищих шкіл, а вихідним для поняття «куратор» вчені називають поняття «вихователь», «наставник», «тьютор». У сучасній вітчизняній системі освіти куратор академічної групи – це викладач, який проводить організаційно-виховну роботу зі студентами та допомагає їм у вирішенні як організаційних, адміністративних і навчальних, так і індивідуальних і групових проблем щодо організації самостійної навчальної роботи та дозвілля.

Список використаних джерел

1. Буянова Г. В. К вопросу об исторических предпосылках создания института кураторства в вузе. *Baltic Humanitarian Journal*. 2018. Т. 7. № 3 (24). С. 171–174. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/k-voprosu-ob-istoricheskikh-predposylkah-sozdaniya-instituta-kuratorstva-v-vuze/viewer>, (дата звернення 15.04.20).
2. Стешенко Б. В. Витоки виникнення та становлення понять «куратор» і «куратор академічної групи». *Проблеми трудової і професійної підготовки*. Вип. 17. Т. 4. С. 109–116. URL: [https://www.google.com/url?sa=t&rc=t&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwjhvtOavp3pAhXIMewKHXHdDnIQFjAAegQIBBAC&url=http%3A%2F%2Ffirbis-nbu.gov.ua%2Fcgi-bin%2Ffirbis_nbu%2Fcgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2Ftipo_2012_17\(4\)_20.pdf&usg=AOvVaw3JnwEpZНh643wklEBHeeL5](https://www.google.com/url?sa=t&rc=t&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwjhvtOavp3pAhXIMewKHXHdDnIQFjAAegQIBBAC&url=http%3A%2F%2Ffirbis-nbu.gov.ua%2Fcgi-bin%2Ffirbis_nbu%2Fcgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2Ftipo_2012_17(4)_20.pdf&usg=AOvVaw3JnwEpZНh643wklEBHeeL5), (дата звернення 20.04.20).
3. Буянова Г. В. Кураторство в вузе – история и перспективы развития. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/kuratorstvo-v-vuze-istoriya-i-perspektivy-razvitiya> (дата звернення 20.04.20).
4. Красносільська Н. С. Підготовка майбутніх кураторів академічних груп до виховної роботи зі студентами. URL: https://www.psyh.kiev.ua/%D0%9A%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%9D.%D0%A1._%D0%9F%D1%96%D0%B4%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BA%D0%B0_%D0%BC%D0%B0%D0%B9%D0%B1%D1%83%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%85_%D0%BA%D1%83%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B2_%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85_%D0%B3%D1%80%D1%83%D0%BF_%D0%B4%D0%BE_%D0%B2%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D1%97_%D1%80

%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B8_%D0%B7%D1%96_%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D0%BC%D0%B8, (дата звернення 25.04.20)

Прасолова О. О., здобувач вищої освіти,
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
Україна

ВПЛИВ НА ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕКТИВ ЧЕРЕЗ ПЕРЕКОНАННЯ ТА УЧАСТЬ

Уміння впливати на підлеглих – це мистецтво, яке притаманне не кожній людині. Інструменти впливу мають великий діапазон, хоча здебільшого вони ті самі, що й у влади: страх, винагорода, харизма, традиції та віра в компетентність керівника [2].

Проте, оскільки відбувається постійне зростання кваліфікації працівника і відрив в інтелектуальному і професійному розвитку керівників і підлеглих скоротився, стає все важче реалізовувати владу, покладаючись на примус, винагороду, компетенцію чи харизму. Сьогодні актуальним є пошук нових джерел впливу, що здатні спонукати підлеглих до активної діяльності. Найпоширенішими формами такого впливу є переконання та участь.

Вплив – це цілеспрямована дія на будь-кого, або причина поведінки людини [1]. Досягаючи узгодженості, керівник має вплив на потреби виконавця. Якщо виконавець, у свою чергу, відчуває потребу в авторитеті, сила впливу шляхом переконань зростає. Це відбувається тому, що керівник визнав авторитет виконавця, а виконавець відчуває, що до нього переходить частка влади керівника.

Переконання базується на вмінні керівника ефективно передавати підлеглим свою думку на способи вирішення будь-яких проблем. Керівник, який впливає шляхом переконання, не вказує виконавцеві, що необхідно зробити. Він доводить до свідомості виконавця, що, зробивши так, як цього хоче керівник, виконавець задовольнить свою власну потребу. У цьому полягає сутність переконання. Водночас керівник допускає ситуації, за яких виконавець володіє якоюсь часткою влади, що зменшує можливості керівника діяти. Інакше кажучи, керівник визнає свою залежність від виконавця.

Переконання – це вплив досить повільної дії, і підлегли, які знають про це, намагаються його уникати [3]. Разом із тим, якщо людина переконана, то її